

Eeva, en medmänniska

Eeva Siirala, entusiastisk, nyfiken och empatisk medmänniska, erhöll Allvar-priset 2019. Hon har varit med otaliga gånger och valt tidigare pristagare. Och nu, efter att för cirka två år sedan stigit åt sidan, var det hennes tur.

Första gången Eeva mötte dyslexin var när hon jobbade som språklärare, vilket hon gjorde i tjugofem års tid:

”Jag hade inga verktyg att tackla problemet mer än att vid betygsättning ta dyslexin i beaktande. Men jag kunde inte släppa det. Många före detta folkskolelärare har berättat att de hade gett slutbetyg för elever utan att de behärskade läs- och skrivförmågan. Jag fick mig en tankeställare, i Finland var vi ju stolta över den hundra procentiga läsförmågan, som man länge trodde.”

Eeva blev nyfiken på hur den övriga världen hade hanterat dyslexin. Om det i andra länder fanns nästan tjugofem procent personer med läs- och skrivsvårigheter, hur kunde Finland vara ett undantag? År 1990 blev Eeva Siirala sekreterare för internationella ärenden vid Samverkande bildningsorganisationerna (SBO). FN hade valt det året för FN:s läskunnighetsår. Det hölls konferenser och seminarier angående ämnet, även hos oss.

”Men fortfarande ignoreras läs- och skrivsvårigheterna. Jag råkade se Modersmålslärares förbundets tidning *Virke* som hade temat läskunnighet. Tidningen innehöll mycket om nyttan av att läsa och om litteratur men ingenting om läs- och skrivproblem. Samtidigt i övriga världen behandlades saken öppet.”

En liten grupp blev ett frö

I samband med läskunnighetsåret mötte Eeva redaktören **Airi Valkama**, det finska läs- och skrivproblemets Grand old lady. Samarbetet och regelbundna möten sattes igång. Vi skapade en liten grupp som då för tiden fortfarande samlades i FBA:s lokaler.

Eeva minns verksamhetens pionjärer: rektorn för Åbo kristna folkhögskola **Martti Antola** och utbildaren **Raija**

Syvälähti vid Helsingfors arbetarinstitut var bland de första. Även Arbetarnas bildningsförbund (ABF) anordnade korta kurser. Men ännu fanns det inte så många aktörer.

På 1990-talet gick dock utvecklingen snabbt. År 1993 öppnades en läs- och skrivhörna på Berghälls bibliotek. Eeva var med och grundade dyslexiorganisationer, först av dem var HERO i Helsingfors år 1994 och det riksomfattande Förbundet för all inläring år 2001.

I de olika organisationerna inriktade Eeva sig på sin starkaste sida, det internationella samarbetet. De andra koncentrerade sig i huvudsak på den inhemska verksamheten. Hon exporterade till Finland en mall från Storbritannien, Vuxenstuderandes vecka, där det första seminariet handlade om dyslexi. Men vid de följande seminarierna klagades det: Varför alltid samma tema?

”Jag fick massor av impulser från Europa, jag såg hur entusiasmen väcktes till exempel i Turkiet och Sicilien. I Storbritannien samarbetade man med Job center, det vill säga man arbetade bland de arbetslösa utifrån deras behov. Om någon behövde skriva ett brev till sina anhöriga i Västindien, hjälpte man personen. Eller hjälpte dem med att lära sig läsa karta.”

”På den tiden sades det att många taxichaufförer i London var icke läskunniga västindier. Därför måste de lära sig storstaden Londons karta utantill. Det visar en otrolig intellektuell kapacitet!” berättar Eeva entusiastiskt.

Vad berör mest i detta arbete?

”Vi tyckte att det var viktigt att vid de olika utbildningstillfällen anlita en talare som hade erfarenhet av dyslexi. Det var rörande att känna och förstå varför just denna

Eeva beskriver sig själv som en entusiastisk person och bra lyssnare. ”Att kunna lyssna är en nödvändig egenskap.”

persons berättelse påverkade de deltagande lärarna. De fick höra om personens skolerfarenheter och allt som denna fått gå igenom.”

”Och det som varit mest givande är att mitt synsätt har vidgats”, säger Eeva.

Nu får man betala för försummelserna

När jag frågar Eeva om dyslexin är i första hand en individuell eller samhällelig förlust, lyder svaret tveklöst:

”Jag ser dem inte alls som separata frågor. Om en människa inte kan förverkliga sig själv och sin fulla potential kommer det att vara en enorm mänsklig förlust för samhället. Först nu talar man om detta slöseri och får betala för det. Vi har inte råd att inte satsa på denna befolkningsgrupp och deras inlärningsvårigheter. Det är en röd tråd i det hela eftersom det gäller människans hela existens.”

Utvecklingen har gått svindlande fort

Efter nära tre aktiva decennier bland personer som lär sig på ett annat sätt kan Eeva se en enorm utveckling. Utvecklingen i Finland har gått svindlande fort. ”Man har förstätt att biodiversitet är nödvändig och därav har förståelsen för mångfalden inom inläringen ökat. Man

ska öppna upp för olika sätt att lära, det lönar sig!”

”När vi respekterar olikheter stödjer vi personens styrkor och hjälper vid svagheter så att de kan använda hela sin kapacitet. Om vi utgår från detta skulle livet vara lite lättare att leva. Världen ändras snabbt och lärandet borde följa med förändringarna. Detta har stor betydelse även med tanke på sysselsättningen: Alla ska få möjlighet.”

Vad är viktigast nu?

”Samarbetspartnerskap”, svarar Eeva och fortsätter:

”Centralt för oss var samarbete och nätverkande, att söka samarbetspartner. Vi hade samarbete med stadsförvaltning, bibliotek, och till och med statsministern. Samarbete är fortfarande det bästa och samtidigt mest nödvändigt.”

Eeva berättar att hon blev förvånad över priset och till och med underskattade sina meriter. Men barnen övertygade henne att hon hade förtjänat Allvar-priset.

”Nu efter årtionden ser jag hur stor del inlärningsproblemen har haft i mitt liv”, tillstår Eeva.

Allvar-priset har fått sitt namn efter en känd dyslektiker, arkitekt Alvar Aalto.

Medmänniskan Eeva Siirala har varit pensionerad i cirka tio år och är för närvarande makens närvårdare.